

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง " สภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร " มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สังกัดกรมอาชีวศึกษาและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียนและข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดในโรงเรียน ตอนที่ 3 สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ตอนที่ 4 ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มประชากร คือ โรงเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 105 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 97 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 92.4

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส พี ซี พลัส (SPSS/PC +) ของสถาบันคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างโดยใช้ค่า " ที " (t - test) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่เป็นชาย อายุ 45 ปีขึ้นไป มีวุฒิปริญญาตรี ตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร 25 ปีขึ้นไป และเคยเข้ารับการ

อบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

2. สถานภาพของครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา

ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ส่วนใหญ่เป็นชายมีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีวุฒิปริญญาตรี ปัจจุบันมีตำแหน่งเป็นอาจารย์ปฏิบัติการสอน นอกเหนือจากงานป้องกันยาเสพติดทำหน้าที่ฝ่ายปกครอง มีประสบการณ์ในการทำงานป้องกันยาเสพติดน้อยกว่า 5 ปี

3. สภาพทั่วไปของโรงเรียนอาชีวศึกษา

โรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เปิดสอนประเภทวิชาพาณิชยกรรม มีจำนวนนักเรียน นักศึกษาระหว่าง 500 - 1,499 คน จำนวนอาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมีตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป ตั้งอยู่ในทำเลขนาดใหญ่

4. สภาพทั่วไปของยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา

โรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีการสำรวจการใช้ยาเสพติดของนักเรียน นักศึกษา จำนวนนักเรียน นักศึกษาที่ใช้ยาเสพติดมีจำนวน 1 - 20 คน ยาเสพติดที่แพร่ระบาดคือ บุหรี่ มีสาเหตุมาจากนักเรียน นักศึกษานำมาเสพ สถานที่ที่มีผู้สูบบุหรี่ยาเสพติดในบริเวณโรงเรียนคือ ห้องน้ำ ห้องส้วม นอกโรงเรียน คือ บ้าน สถานที่ซื้อขายยาเสพติดของนักเรียนคือ ชุมชนแออัด

5. สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา

5.1 สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา

ในกรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผน

โรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ได้รับทราบนโยบายการป้องกันยาเสพติด โดยการประชุมชี้แจง โรงเรียนมีการปฏิบัติตามนโยบาย มีการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน โดยมีการวางแผนแน่นอนตลอดปี มีการนำเรื่องการป้องกันยาเสพติดบรรจุอยู่ในแผนปฏิบัติการประจำปี และมีการศึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผน

5.2 สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา

ในกรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิบัติงาน

โรงเรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนโดยจัดในรูปแบบที่ไม่เป็นโครงการโดยมีคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด อาจารย์ผู้รับผิดชอบคือ อาจารย์ฝ่ายปกครอง จำนวนอาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ป้องกันยาเสพติดมีน้อยกว่า 5 คน เมื่อพบนักเรียน นักศึกษามีปัญหาการเข้ายา มีการรายงานให้ผู้บริหารรับทราบ มีการตรวจตราดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด โดยมีอาจารย์เวรตรวจตราเป็นประจำทางโรงเรียนทราบข้อมูลการเข้ายาเสพติดโดยการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา และมีการบันทึกข้อมูลการเข้ายาของนักเรียน นักศึกษา เมื่อพบว่านักเรียน นักศึกษาติดยาเสพติดทางโรงเรียนจะดำเนินการโดยให้นักเรียน นักศึกษา พักการเรียนเพื่อไปรักษา และมีการช่วยเหลือนักเรียนแต่ไม่ต่อเนื่อง มีการแจ้งผู้ปกครองทุกครั้งที่พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีปัญหาด้านความประพฤติและการเรียน ซึ่งในการช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่มีปัญหา ทางโรงเรียนจัดให้มีบุคลากรสำหรับให้คำปรึกษาและแนะแนวแก่นักเรียน นักศึกษา บุคคลที่ทำหน้าที่นี้ คือ อาจารย์ฝ่ายแนะแนว

การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกทางด้านบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งส่วนใหญ่มีการประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในการให้ความรู้ เรื่องยาเสพติดและวิธีการป้องกันยาเสพติดให้แก่ นักเรียน

นักศึกษา มีการสอนสอดแทรกในรายวิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่ทำในวิชาสุขศึกษา โดยมีการใช้สื่อการสอน เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา มีความเข้าใจและตระหนักถึงโทษของยาเสพติด แต่ไม่มีการจัดทำเอกสาร แผ่นพับแจกครู นักเรียนหรือผู้ปกครองและไม่มีการพานักเรียน นักศึกษาไปทัศนศึกษาตามสถานบำบัด รักษา นอกจากนี้ในการเสริมความรู้ทางโรงเรียนจะใช้วิธีการจัดบอร์ดให้ข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ในการจัดกิจกรรม โรงเรียน จัดให้นักเรียน นักศึกษามีส่วนร่วมซึ่งส่วนใหญ่จะจัดในรูปการประกวดคำขวัญ ซึ่งส่วนใหญ่ทางโรงเรียน จะจัดเป็นบางโอกาส ส่วนทางด้านบุคลากรในโรงเรียน โรงเรียนจัดให้มีการพัฒนาความรู้พื้นฐาน การป้องกันยาเสพติด โดยการจัดประชุม มีการส่งครูเข้ารับการอบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มความรู้ นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการจัดทำเอกสารประกอบการเรียน การสอนเรื่องยาเสพติดให้กับครู

นอกจากนี้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน ทางโรงเรียนจัดให้มีการแข่งขัน กีฬาภายในโรงเรียน มีการจัดชุมนุมต่าง ๆ ให้กับนักเรียน นักศึกษา ซึ่งชุมนุมที่ทางโรงเรียน ส่วนใหญ่จัดคือ ชุมนุมหรือชมรมกีฬา มีการจัดให้นักเรียน นักศึกษาเข้าค่าย ในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น โรงเรียนได้จัดให้มีที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักเรียน นักศึกษา มีอุปกรณ์การเล่นกีฬาที่เพียงพอแก่ความต้องการของนักเรียน นักศึกษา ห้องสมุดของโรงเรียนมีการเปิดบริการให้นักเรียน นักศึกษา หลังเลิกเรียน

5.3 สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา

ในกรุงเทพมหานคร ด้านการติดตามและประเมินผล

โรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีแผนการประเมินผล การดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ซึ่งจะมีการประเมินผลภาคเรียนละครั้ง โดยจะใช้วิธีการสังเกต มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานเป็นครั้งคราว มีการนำผลการประเมินผลมาปรับปรุงการดำเนินงานมากกว่า 1 ครั้ง/ปี และอาจารย์ผู้รับผิดชอบการประเมินผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน คือ อาจารย์ฝ่ายปกครอง

6. ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษามีปัญหาในการดำเนินงานโดยส่วนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบปัญหาการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

6.1 ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา

ในกรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผน

ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ด้านการวางแผน มีปัญหาโดยส่วนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับได้ดังนี้

1. แผนการดำเนินงานด้านการป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 3.00$)
2. ข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 2.92$)
3. งบประมาณด้านการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 2.88$)
4. นโยบายด้านการป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 2.86$)

เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดด้านการวางแผนโดยส่วนรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.2 ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา

ในกรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิบัติงาน

ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ด้านการปฏิบัติงานมีปัญหาโดยส่วนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาในระดับน้อย ในข้อการดำเนินงานของชมรมต่อต้านยาเสพติด นอกจากนั้น มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับได้ ดังนี้

1. การขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการแก้ปัญหาเสพติด
($\bar{X} = 3.27$)
  2. การวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดยาเสพติด ($\bar{X} = 3.21$)
  3. ความรู้ของครูในการจัดทำสื่อการสอนเกี่ยวกับยาเสพติด ($\bar{X} = 3.04$)
  4. การขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ และชุมชนในการแก้ปัญหา
ยาเสพติด ($\bar{X} = 2.97$)
  5. การดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด ($\bar{X} = 2.95$)
- เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ด้านการปฏิบัติงาน

โดยส่วนรวมพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.3 ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา

ในกรุงเทพมหานคร ด้านการติดตามและประเมินผล

ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล มีปัญหาโดยส่วนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับได้ ดังนี้

1. การนำผลการนิเทศมาใช้ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดใน
โรงเรียน ($\bar{X} = 2.97$)
2. การวางแผนการประเมินผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดใน
โรงเรียน ($\bar{X} = 2.97$)
3. ความร่วมมือของบุคลากรในการนิเทศงานป้องกันยาเสพติดใน
โรงเรียน ($\bar{X} = 2.92$)

เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ด้านการติดตามและประเมินผลของโรงเรียนทั้ง 2 สังกัด พบว่าโดยส่วนรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับการนำผลการนิเทศมาใช้ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน และในข้อความร่วมมือของบุคลากรในการประเมินผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยอภิปรายผลในประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1. สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา

1.1 สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ด้านการวางแผน

ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษาได้รับทราบนโยบายการป้องกันยาเสพติดตามนโยบาย มีการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนและประชาชนของประเทศ เพื่อให้เยาวชน และประชาชนสามารถอ่านออก เขียนได้ และสามารถปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้นนอกจากนี้ยังเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน วางแผน ติดตามและประเมินผล รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัด นอกจากนี้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ยังทำบันทึกข้อความ (ที่ศธ.0210/9081) ถึงอธิบดีกรมทุกกรม ที่มีสถานศึกษาอยู่ในสังกัดให้มาตรการทางการศึกษา เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน นักศึกษา และครูไม่ให้ใช้สารเสพติดและใช้ยานทางที่ผิด และให้สถานศึกษาทุกระดับถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่ติดสารเสพติด ซึ่งเรื่องนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงจัดทำแผนและส่งแผนป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา (พ.ศ.2535 - 2539) ให้หน่วยงานและสถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการ (บ.ป.ส.ศธ., 2537) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสรีน บุญहितานนท์ (2521) และ ริสา พานิชอัตรา (2535) ที่พบว่า โรงเรียนเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่สุดที่ให้ความรู้เรื่องยาเสพติด นอกจากนี้ผลงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2535) ยังพบว่า กรุงเทพมหานครเป็นที่รวมทางการศึกษาที่สำคัญและกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ที่กำหนดนโยบายตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร หากมีนโยบายออกมา โรงเรียนในกรุงเทพมหานครจึงควรได้รับก่อน เพราะอยู่ใกล้ที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า โรงเรียนมีการ

วางแผนการดำเนินงานแน่นอนตลอดปี มีการบรรจุเรื่องการป้องกันยาเสพติดบรรจุอยู่ในแผนปฏิบัติการประจำปี และมีการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผน ซึ่งสอดคล้องกับ อาชีพ สวัสดิพงษ์ (2533) ที่พบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน มีการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญของการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน จึงวางแผนการดำเนินงาน และบรรจุลงในแผนปฏิบัติการประจำปี และมีการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผน เพื่อให้ผู้รับผิดชอบงานตลอดจนบุคลากรและครูในโรงเรียนปฏิบัติตาม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อรุณศรี ละอองแก้ว (2537) ที่กล่าวว่า การรวบรวมข้อมูลนั้น เป็นปัจจัยสำคัญในการวางแผน และระบบข้อมูลที่ดี เป็นหัวใจของการวางแผนด้วย และอุทัย บุญประเสริฐ (2532) ที่กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่ต้องปฏิบัติจัดทำในการเตรียมสำหรับการวางแผน ประกอบด้วย การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดในโรงเรียน พบว่า ยาเสพติดที่นักเรียน นักศึกษาใช้มากที่สุดคือ บุหรี่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุหรี่เป็นสิ่งเสพติดที่หาซื้อได้ง่าย อีกทั้งยังเป็นสิ่งเสพติดที่ถูกกฎหมาย จึงส่งผลให้นักเรียนใช้บุหรี่ยิ่งมากขึ้น ซึ่งถ้านักเรียน นักศึกษา เริ่มต้นด้วยการใช้บุหรี่แล้วอาจจะเป็นแนวทางการใช้ยาเสพติดชนิดที่รุนแรงมากขึ้นไปอีก ดังจะเห็นได้จากสภาพทั่วไปของยาเสพติดในโรงเรียนที่พบว่า ยาเสพติดที่ใ้ใช้มากรองจากบุหรี่ คือ แอมเฟตามีน สุรา เฮโรอีน และกัญชา ตามลำดับ ดังนั้น โรงเรียน และผู้ปกครองควรร่วมมือกันดูแลเพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียน นักศึกษาใช้ยาเสพติดชนิดใด ๆ ทั้งสิ้น

1.2 สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา

ด้านการปฏิบัติงาน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษามีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ซึ่งคณะกรรมการการดำเนินงานจะประกอบไปด้วยอาจารย์ฝ่ายปกครอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทางโรงเรียนเห็นความสำคัญของการดำเนินงานที่ดี จะต้องเป็นในรูปของคณะกรรมการโดยบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ พล.ต.อ. ขวลิต ยอดมณี เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่กล่าวว่า " แนวทางการดำเนินงานในระดับสถานศึกษาให้มีการจัดตั้งทีมงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน " นอกจากนี้ ผลงานวิจัยของ วิลาวัณย์ วรรณศรี (2528) ที่พบว่า การดำเนินงาน

ที่ดีต้องอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบไปด้วยครู บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนหน่วยงานในชุมชนที่ตั้งอยู่ ได้มีส่วนร่วมมากที่สุดและผลงานวิจัยของรัตนาพร ทองเขียว (2534) ที่พบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานร่วมกันทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานโรงเรียนจัดดำเนินงานในรูปแบบใหม่เป็นโครงการ ซึ่งการจัดโครงการต่าง ๆ จะเป็นการบอกถึงวัตถุประสงค์เฉพาะและเป้าหมาย เพื่อให้โครงการต่าง ๆ นำไปใช้ปฏิบัติได้ ซึ่งการที่จะนำไปปฏิบัติได้ก็ต่อเมื่อมีการปฏิบัติตามขั้นตอนการวางแผน การที่โรงเรียนมีการดำเนินงานในรูปแบบใหม่เป็นโครงการ อาจเป็นเพราะบุคลากรขาดความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการเขียนแผน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรุณศรี ละอองแก้ว (2537) ที่พบว่า ปัญหาในการเขียนโครงการคือ บุคลากรขาดความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการเขียนแผน

การทราบข้อมูลการใช้ยาเสพติดของนักเรียน นักศึกษา พบว่า จะใช้การสังเกตพฤติกรรม มีการบันทึกข้อมูลการใช้ยาเสพติดของนักเรียน นักศึกษา และเมื่อพบนักเรียน นักศึกษาติดยาเสพติดทางโรงเรียนจะให้พักการเรียนเพื่อไปรักษา ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามนโยบายของแผนป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ข้อ 5.4 ที่ให้ดำเนินการให้ผู้ติดยาเสพติดได้รับการบำบัดรักษา ทันทีจนกว่าจะหายเป็นปกติ โดยถือว่าเป็นการลาพักเนื่องจากการเจ็บป่วย และให้ได้รับความช่วยเหลือตามควรกรณี ซึ่งทางโรงเรียนมีการช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา ไม่ต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขาดงบประมาณและบุคลากรด้านส่งเสริมสุขภาพในการช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาอย่างต่อเนื่องในการบำบัดรักษา ซึ่งจะเห็นได้จาก บุญรอด บุญศรีสัมฤทธิ์ (2526 อ้างถึงในอำไพ สวัสดิพิพงษ์, 2533) ที่กล่าวว่า ปัญหาที่ทางโรงเรียนเอกชนประสบมากที่สุดคือ งบประมาณ นอกจากนี้ผลงานวิจัยของ รกศล วิชัยดิษฐ์ (2520) ที่พบว่า โรงเรียนไม่มีงบประมาณในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดจากกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้โรงเรียนต้องใช้จ่ายเงินบำรุงการศึกษาหรืองบประมาณคนอื่น ๆ มาดำเนินการ และผลการวิจัยของ อำไพ สวัสดิพิพงษ์ (2533) ที่พบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนขาดบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนโดยตรง นอกจากนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้รับผิดชอบงานด้านการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ยังมีภาระด้านอื่นอีกมาก เช่น งานสอน งานปกครอง จึงทำให้การช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาในการบำบัดรักษาจึงไม่ต่อเนื่อง

นอกจากนี้ยังพบว่า ทางโรงเรียนมีการแจ้งผู้ปกครองให้ทราบทุกครั้งที่นักเรียน นักศึกษา มีปัญหาด้านความประพฤติ และการเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ปกครองรับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและหาทางแก้ไขร่วมกัน และยังพบว่า โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกด้านบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ ไม่มีการจัดทำแผนพับ เอกสาร แผ่นปลิวแจกจ่ายครู มีการจัดอบรม สัมมนา และจัดหา

เอกสารประกอบการเรียน การสอนในเรื่องยาเสพติดให้ครุ ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานด้านการป้องกันยาเสพติดต้องทำงานประสานกันหลาย ๆ ฝ่าย การจัดทำเอกสาร แผ่นพับ แผ่นปลิว มีหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้จัดทำกันอยู่แล้ว เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งทางโรงเรียนสามารถจะขอได้จากหน่วยงานเหล่านี้ จึงไม่ต้องการผลิตเอง

โรงเรียนไม่มีการพานักเรียน นักศึกษาไปทัศนศึกษาสถานบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การพานักเรียน นักศึกษาไปทัศนศึกษาต้องทำเป็นโครงการ ซึ่งเป็นการยุ่งยาก และเพิ่มภาระให้แก่ ครุ ซึ่งมีมากอยู่แล้ว และขาดงบประมาณในการพานักเรียน นักศึกษาไปทัศนศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิวาลี กลกิจสกุลผล (2531) ที่พบว่า การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ไม่มีเวลาเตรียมการ ค่าใช้จ่ายสูง มีจำนวนนักเรียนมาก ทำให้ยุ่งยากในการควบคุม และผลการวิจัยของ ชื่นจิตต์ เพชรชาติ (2536) พบว่า โรงเรียนไม่มีงบประมาณพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จรรยา เกษโรพทอง (2527) และธีระพงศ์ ประสงค์ลาภ (2528) ที่พบว่า ปัญหาในการจัดกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา คือ งบประมาณ นอกจากนั้นผลการวิจัยของ วไลรัตน์ พุกนันทน์ (2536) พบว่า การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่มีความเหมาะสมน้อย แม้นักเรียนจะได้รับประสบการณ์ตรง แต่คงไม่ปลอดภัยและคุ้มค่า ซึ่งยังมีกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากที่จะให้ความรู้แก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้เรื่องยาเสพติด โดยการจัดบอร์ด แต่ทางโรงเรียนมีการเสริมความรู้ เป็นบางโอกาส ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนได้ทำการสอนเรื่องยาเสพติดและการป้องกันในวิชาสุขศึกษาอยู่แล้ว และมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกด้านบุคลากรผู้เชี่ยวชาญอยู่แล้ว การจัดกิจกรรมเสริมจึงจัดทำเป็นบางโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาชีพ สวัสดิพงษ์ (2533) ที่พบว่า การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดกระทำเฉพาะในช่วงรมงสุขศึกษาที่กำหนดไว้ในตารางสอน และผลการวิจัยยังพบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนให้กับนักเรียน นักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายในแผนป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ในข้อ 5.2.4 ที่ระบุว่า ส่งเสริมกิจกรรมทางเลือกในอันที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางร่างกาย และจิตใจของนักศึกษา (ป.บ.ส.ศธ., 2534) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาชีพ สวัสดิพงษ์ (2533) ที่พบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของ วิลาวัลย์ ตัณวัฒน์พงษ์ (2525) และ รสลิน เลิศสมบุญ (2525) ที่พบว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านกิจกรรมเพื่อให้นักเรียน มีการ

พัฒนาตนเองเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งนอกจากจะเป็นการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน และยังเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ด้วย (ประเสริฐ ตันสกุล, 2522 อ้างถึงใน อาไพ สวัสดิพงษ์, 2533)

1.3 สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา

ด้านการติดตามและประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษามีแผนการประเมินผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ประเมินผลภาคเรียนละครั้ง โดยวิธีการสังเกต การมีแผนการประเมินผลจะเป็นการดำเนินการติดตามควบคุมและกำกับการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบว่ามีการปฏิบัติจริงหรือไม่ และทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ซึ่งอย่างน้อยควรทำเป็นประจำปีละครั้ง (วุฒิชัย ประเสริฐสุข, 2537) นอกจากนี้ยังพบว่า โรงเรียนมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานเป็นครั้งคราว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรไม่มีเวลาในการดำเนินการนิเทศ ทั้งนี้ต้องมีภาระงานที่ต้องทำมาก และไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อร่ามศรี แยมคลี (2533) ที่พบว่า บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ นิวัตรนาคะเวช (2528) ที่พบว่า ครูไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมนิเทศ

2. ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษามีปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด โดยส่วนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานในระดับปานกลางในด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามและประเมินผล

2.1 ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ด้านการวางแผน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษา มีปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ด้านการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารขาดความรู้ ความเข้าใจในการวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด จึงทำให้ผู้บริหารไม่เห็น

ความสำคัญของการวางแผน นอกจากนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารขาดทักษะ หรือประสบการณ์ในการวางแผน หรืออาจขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และความร่วมมือในการวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด จึงส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ด้านการวางแผนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิลาศ จันทรรัตน์ (2524) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการวางแผนปฏิบัติงานสุขภาพอยู่ในระดับน้อย และผลการวิจัยของ อรุณศรี ละอองแก้ว (2538) ที่พบว่า ปัญหาที่พบในการวางแผน คือ บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ด้านการวางแผน นอกจากนี้ สนั่นจิตร สุคนธ์ทรัพย์ (2524 อ้างถึงใน สมบูรณ์ ฉัตรทรัพย์ , 2538) ที่กล่าวถึงปัญหา หรือข้อจำกัดของการวางแผน คือ ขาดการเห็นความสำคัญของการวางแผน และขาดเงินและวัสดุอุปกรณ์ในการวางแผน และจากผลการวิจัยสภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ยังพบว่า ผู้บริหารร้อยละ 24.7 ไม่เคยเข้ารับการอบรมเรื่องการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน และร้อยละ 25.5 มีการวางแผนการดำเนินงานเป็นครั้งคราว

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านการวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนอาชีวศึกษา พบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง ในเรื่อง แผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด และงบประมาณในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด

การที่โรงเรียนอาชีวศึกษามีปัญหาในเรื่อง ข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดที่ใช้ในการวางแผน นอกจากนี้ลักษณะของข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนอาจไม่เป็นปัจจุบันหรือโรงเรียนไม่มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน นอกจากนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนไม่มีการเก็บสถิติจากการปฏิบัติงาน หรือมีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนยังไม่เพียงพอ ซึ่งจากผลการวิจัยของชวลิต ยอดมณี (2523 - 2524) ที่พบว่า ในกระบวนการวางแผน ข้อมูลยังมีความถูกต้อง ทันเหตุการณ์และมีความสมบูรณ์เพียงใด ยิ่งทำให้การวางแผน และนโยบายมีประสิทธิภาพมากตามไปด้วย ซึ่งปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลการวางแผนและนโยบายในการแก้ปัญหายาเสพติด คือ ขาดข้อมูลที่จำเป็นต่อการวางแผน และนโยบาย เช่น จำนวนผู้ติดยาเสพติด สาเหตุของการติดยาเสพติด และผลการวิจัยของ อรุณศรี ละอองแก้ว (2538) ที่พบว่า ปัญหาในการวางแผน คือ ลักษณะของข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ไม่สามารถนำมาใช้ในการวางแผนได้ทันที นอกจากนี้ สมบูรณ์ ฉัตรทรัพย์ (2538) ยังพบว่า ปัญหาที่พบในชั้น

ก่อนการวางแผน คือ บุคลากรไม่เพียงพอ การเตรียมข้อมูลไม่เพียงพอ และการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นระบบนอกจากนี้ผลการวิจัยของ ประสงค์ เอี้ยวเจริญ (2530) ยังพบว่า ในกระบวนการจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม การรักษา และสะสมข้อมูล การประมวลผลและการนำเสนอข้อมูลของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปัญหาที่พบ คือ บุคลากรไม่เพียงพอ การให้ความรู้ด้านข้อมูลและสารสนเทศไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดระบบสารสนเทศ ดังนั้นการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของแผนงาน และโครงการจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องปฏิบัติในขั้นเตรียมการก่อนการวางแผน (อุทัย บุญประเสริฐ, 2532) ซึ่งจากการที่โรงเรียนอาชีวศึกษามีปัญหาในเรื่องข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน ยังส่งผลกระทบต่อปัญหาของแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอีกด้วย ซึ่งจะทาให้ แผนไม่มีความกระชับรัดกุม ไม่มีความชัดเจน นอกจากนี้แผนอาจจะไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของปัญหาเสพติดในโรงเรียน จึงส่งผลให้ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนยังมีอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษา มีปัญหาในเรื่องของงบประมาณในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดอีกด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทางโรงเรียนได้รับงบประมาณในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดจากทางราชการไม่เพียงพอ การติดต่อของงบประมาณจากทางราชการต้องใช้เวลาเนื่องจากต้องปฏิบัติตามระเบียบราชการหลายขั้นตอน จำเป็นต้องใช้งบประมาณของทางโรงเรียนซึ่งมีจำกัด และต้องใช้ในการดำเนินงานด้านอื่นอีกด้วยจึงทาให้งบประมาณในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดมีไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของโกล วิชัยดิษฐ (2520) ที่พบว่า ไม่มีงบประมาณในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ ทาให้โรงเรียนต้องใช้งบประมาณการศึกษา หรืองบประมาณในส่วนอื่น ๆ มาดำเนินการแทน นอกจากนี้ผลการวิจัยของ สมบูรณ์ ภัทรพิศ (2538) พบว่า ปัญหาที่พบในการปฏิบัติงาน คือ งบประมาณไม่เพียงพอ และผลการวิจัยของ พรศรี พัฒนพงศ์ (2520) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติด คือ ขาดงบประมาณและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมป้องกัน

สำหรับการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ด้านการวางแผน ของโรงเรียนอาชีวศึกษาทั้ง 2 สังกัด พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การที่โรงเรียนอาชีวศึกษาทั้ง 2 สังกัด มีปัญหาในการวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระทรวงศึกษาธิการเป็น

หน่วยงานหลักในการวางแผนป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งจะได้รับแผนการดำเนินงานเดียวกัน นอกจากนี้จากผลการวิจัยสภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ยังพบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนทั้งสองสังกัดส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการบริหารงานมากกว่า 25 ปี และเคยเข้ารับการอบรมการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา จึงส่งผลให้ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ด้านการวางแผนไม่แตกต่างกัน

2.2 ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ด้านการปฏิบัติงาน

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษามีปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ด้านการปฏิบัติงาน โดยส่วนรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขาดบุคลากรและขาดความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครองในการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติด นอกจากนี้อาจเป็นเพราะ ครู อาจารย์ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการถ่ายทอดความรู้ไปยังนักเรียน และขาดงบประมาณในการปฏิบัติงาน ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยสภาพปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด พบว่า ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ร้อยละ 47.4 มีจำนวนน้อยกว่า 5 คน ซึ่งต้องรับผิดชอบนักเรียนที่มีมากกว่า 500 คนขึ้นไป นอกจากนี้ ครู อาจารย์ ยังมีภาระงานที่ต้องทำนอกเหนือจากงานป้องกันยาเสพติดอีก คือ งานปกครอง งานปฏิบัติการสอน ซึ่งเป็นความรับผิดชอบที่หนักมาก และยังพบว่าครูที่รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดมีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี ถึงร้อยละ 56.7 ซึ่งสอดคล้องกับสรุปการบรรยายการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2531) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกรมอาชีวศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียนบางโรงเรียนไม่ให้ความร่วมมือ อาจารย์มีงานประจำไม่สามารถเสียสละเวลามาดำเนินงานได้ และอาจารย์บางท่านไม่มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องปัญหาของยาเสพติด จึงส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรศรี พัฒนพงศ์ (2520) และรายงานการประชุมสัมมนาครู อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกรมพลศึกษา (2537) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา คือ ผู้บังคับบัญชาไม่ให้ความร่วมมือ

และสนับสนุนเท่าที่ควร ขาดความร่วมมือจากครู นักเรียน และผู้ปกครอง ขาดงบประมาณ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมป้องกัน ตลอดจนบุคลากรในการปฏิบัติงานมีเวลาน้อย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางในข้อ การขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการแก้ปัญหายาเสพติด การวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดยาเสพติด การขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ และชุมชนในการแก้ปัญหายาเสพติด การดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด ประสิทธิภาพของครูในเรื่องการป้องกันยาเสพติด และการให้คำแนะนำ หรือปรึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาการใช้ยาเสพติด

การที่โรงเรียนอาชีวศึกษาทั้ง 2 สังกัด มีปัญหาในเรื่องการขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการแก้ปัญหายาเสพติด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้ปกครองทั้งบิดา และมารดาต้องดิ้นรนเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพตนเอง และครอบครัว จึงทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถเอาใจใส่บุตรทั้งในด้าน การเรียน อบรมสั่งสอน การให้ความรัก ความอบอุ่นได้ ซึ่งจะเห็นได้จากผลการวิจัยของสำนักวิจัยสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ (2530) ที่พบว่า ฐานะทางครอบครัวของผู้ที่ติดยาเสพติดส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและยากจน นอกจากนี้ผู้ปกครองอาจจะยอมรับไม่ได้ที่บุตรติดยาเสพติด จึงทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเท่าที่ควรเมื่อทางโรงเรียนขอความร่วมมือไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรศรี พัฒนพงศ์ (2520) และจากรายงานผลการประชุมสัมมนาครู อาจารย์ผู้เกี่ยวข้องกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกรมพลศึกษา (2537) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติด คือ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ และไม่ยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้น และผลการวิจัยของ วรณภิกา บุญมานพ (2522) ที่พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการป้องกันปัญหายาเสพติดแก่เด็กเพิ่มมากขึ้น ในประเด็นปัญหาการขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ และชุมชนในการแก้ปัญหายาเสพติด อาจเป็นเพราะ ชุมชนไม่เข้าใจ และไม่เห็นความสำคัญของปัญหายาเสพติด หรืออาจเกิดจากโรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนยังไม่ดี หรือชุมชนที่ขอความร่วมมือมีปัญหาด้านการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บรรจบ คำคุณ (2532) ที่พบว่า โรงเรียนมีปัญหาในการติดต่อประสานกับชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่นไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจาก ครู อาจารย์ไม่มีเวลาและขาดประสิทธิภาพในการเข้าถึงประชาชน และผลการวิจัยของ โภทศ วิชัยดิษฐ (2520) พบว่า งานความสัมพันธ์กับชุมชนมีการปฏิบัติไม่ในงานบริหารการศึกษา นอกจากนี้ผลการวิจัยของ ดารณี เกตุอุไร (2531) ที่พบว่า ผู้บริหารมีความคาดหวังที่จะปฏิบัติงานด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน บ้าน

และชุมชนอยู่ในระดับมาก แต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง และผลการวิจัยของวรรณิภา บุญมานพ (2522) ที่พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนควรร่วมมือช่วยเหลือร่วมมือในการป้องกันปัญหายาเสพติดแก่เด็กเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนอาชีวศึกษายังมีปัญหานโยบายการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดยาเสพติด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุการติดยาเสพติดมีมากมายหลายสาเหตุแตกต่างกันไปตามกลุ่มวัย และสภาพแวดล้อม การวางแผนการป้องกันยาเสพติดจำเป็นต้องทราบถึงสาเหตุทุกสาเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขวลิขิต ยอดมณี (2523 - 2524) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการแก้ปัญหายาเสพติด คือ ไม่ทราบสาเหตุของเด็กติดยาเสพติดว่ามีอะไรบ้าง การที่โรงเรียนมีปัญหานี้เรื่องนี้ อาจเนื่องมาจากบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในการวิเคราะห์หาสาเหตุเด็กติดยาเสพติด ไม่เห็นความสำคัญของการวิเคราะห์หาสาเหตุ ขาดความไว้วางใจจากนักเรียน และประสบการณ์การวิเคราะห์หาสาเหตุเด็กติดยาเสพติดมีน้อย เนื่องจากครูมีประสบการณ์ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดน้อย ซึ่งจะเห็นได้จากสภาพการดำเนินงาน พบว่าครูมีประสบการณ์ในการดำเนินงานน้อย 5 ปีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผน แสงสิงแก้ว และคณะ (2517) ที่พบว่า เมื่อนักเรียนมีปัญหาส่วนตัว นักเรียนที่ติดยาเสพติดมักจะปรึกษาเพื่อนมากกว่าบิดา มารดา และครู อาจารย์ นอกจากนี้ครู อาจารย์ยังไม่คิดว่าปัญหายาเสพติดเป็นภาระกิจหลักที่สำคัญ แต่คิดว่าเป็นภาระรองจากงานสอนปกติ (บ.บ.ส., อัดสำเนา) จึงทำให้ครูไม่เห็นความสำคัญของการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดยาเสพติด ส่วนประเด็นปัญหาประสบการณ์ของครูในเรื่องของการป้องกันยาเสพติด ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดมีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาชีพ สวัสดิพิงษ์ (2533) ที่พบว่าประสบการณ์การทำงานของครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดอยู่ระหว่าง 1 - 5 ปี และจากรายงานผลการประชุม สัมมนาครู อาจารย์ผู้เกี่ยวข้องกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกรมพลศึกษา (2537) ที่พบว่า บุคลากรที่มีความรู้ด้านนี้มีน้อยและให้ความร่วมมือน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีความรู้สึกลัว วมั่นใจต่อการปฏิบัติงาน มีความเสี่ยงต่อหลาย ๆ อย่างเช่น การเสี่ยงต่ออิทธิพลของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีผลประโยชน์ การเสี่ยงต่อความไม่เข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ยังไม่สามารถยอมรับในปัญหา (บ.บ.ส., อัดสำเนา) นอกจากนี้จากสภาพการดำเนินงานยังพบว่า ครูยังมีภาระอื่นนอกเหนือจากงานด้านการป้องกันยาเสพติดอีก คือ งานสอน งานปกครอง จึงทำให้เป็นภาระหนักมาก จึงไม่มีผู้ใดอยากจะทำ จึงต้องเปลี่ยนผู้รับผิดชอบบ่อย ๆ และจากการวิจัยยังพบว่าปัญหานี้เรื่อง

การดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ที่รับผิดชอบมีน้อย จึงทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง และยังมีภาระงานมากจึงทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการประชุม สัมมนาครู อาจารย์ผู้เกี่ยวข้องกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกรมพลศึกษา (2537) ที่กล่าวว่า ตามสถานศึกษามีมุมอับไม่สามารควบคุมได้ทั่วถึง และจากสภาพการดำเนินงานพบว่าอาจารย์ผู้ทำการตรวจตราดูแลคือ อาจารย์เวร ซึ่งอาจารย์ยังต้องมีภาระงานประจำที่ต้องปฏิบัติจึงทำให้ดูแลได้ไม่ทั่วถึง และยังพบว่าโรงเรียนปัญหายาเสพติดให้คำแนะนำหรือปรึกษาสำหรับนักเรียน นักศึกษาที่มีปัญหาการใช้ยาเสพติดซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอาไพ สวัสดิพงษ์ (2533) ที่พบว่า โรงเรียนขาดบุคลากรให้คำแนะนำหรือปรึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหายาเสพติดโดยเฉพาะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขาดงบประมาณในการจ้างบุคลากรที่ให้คำปรึกษาแนะนำโดยตรง ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของจรรยา เกษโพนทอง (2527) และธีระพงศ์ ประสงค์ลาภ (2527) ที่พบว่า ปัญหาในการจัดกิจกรรมคืองบประมาณ นอกจากนี้จากสภาพการดำเนินงานพบว่า ครูผู้รับผิดชอบงานให้คำปรึกษาแก่นักเรียน นักศึกษาคือ อาจารย์แนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ปกครอง ซึ่งทำให้ครูต้องมีภาระงานมาก ในการทำหน้าที่หลายด้านจึงทำให้การจัดบริการด้านนี้ทำไม่ได้เต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีนวล ภิรมลวนิช (2525 อ้างถึงใน อาไพ สวัสดิพงษ์, 2533) ที่พบว่า ปัญหาที่พบในเรื่องการแนะแนวของกรมอาชีวศึกษา คือ ครูที่ทำหน้าที่แนะแนวมีงานสอนมากจนไม่มีเวลาเอาใจใส่นักเรียน จึงส่งผลให้การแนะแนวให้คำปรึกษาแก่นักเรียน นักศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

สำหรับการเปรียบเทียบปัญหาด้านการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาทั้ง 2 สังกัด พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การที่โรงเรียนอาชีวศึกษาทั้ง 2 สังกัด มีปัญหาในการดำเนินงานด้านการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งปฏิบัติตาม การไม่ปฏิบัติตามกรอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการอาจโดนเพ่งเล็งและไม่เป็นที่ไว้วางใจของทางราชการอันจะส่งผลกระทบต่อความมีชื่อเสียงของโรงเรียน และอาจจะทำให้ผู้ปกครองไม่ส่งบุตรหลานของตนเอง เข้ามาศึกษาในโรงเรียนต่อไป

2.3 ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา

ด้านการติดตามและประเมินผล

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษามีปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ด้านการติดตามและประเมินผลโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในการติดตามและประเมินผล ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยสภาพปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ที่พบว่า การติดตามและประเมินผลจะใช้วิธีการสังเกต ร้อยละ 83.5 ซึ่งไม่มีแบบฟอร์มการประเมินที่ชัดเจนแน่นอน จึงอาจทำให้การประเมินผลไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาญ ชุ่มบุญชู (2526) พบว่า บุคลากรครูมีทักษะต่อการป้องกันการติดยาเสพติดที่เป็นจริงโดยมีคะแนนเฉลี่ยด้านการประเมินผลอยู่ในระดับต่ำ แต่ทักษะต่อการป้องกันการติดยาเสพติดที่มุ่งหวังด้านการประเมินผลเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง และผลการวิจัยของ สมบูรณ์ ฉัตรทรัพย์ (2538) พบว่า ปัญหาในการประเมินผล คือ การติดตามประเมินผลไม่มีกำหนดเวลาแน่นอน และบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในการติดตามและประเมินผล

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางในข้อ การวางแผนการประเมินผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ความร่วมมือของบุคลากรในการนิเทศงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน และการนำผลการนิเทศมาใช้ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

การที่โรงเรียนอาชีวศึกษา ทั้ง 2 สังกัดมีปัญหาการวางแผนการประเมินผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรที่รับผิดชอบขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดทักษะในการวางแผน และไม่เห็นความสำคัญของการวางแผนการประเมินผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ซึ่ง บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธ์ (2533) กล่าวว่า ปัญหาสำคัญของการประเมินผลคือ ขาดการวางแผน ผู้ประเมินมักมือคดิดลาเอียง และขาดข้อมูลที่เที่ยงตรง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราภรณ์ ทัศนะพันธ์ (2537) ที่พบว่า ปัญหาด้านการวางแผนการนิเทศ คือ ครูมีคาบสอนมากและขาดทักษะในการวางแผน ดังนั้น การประเมินผลโครงการที่ถูกต้อง และได้ผลดีต้องมีการวางแผนให้สามารถประเมินองค์ประกอบของโครงการที่จะประเมินได้อย่างครบถ้วน (อำนวย เลิศขยันตรี, 2533) นอกจากนี้ยังพบว่าโรงเรียนอาชีวศึกษามีปัญหาในเรื่องของการนำผลการนิเทศมาใช้ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน และความร่วมมือ

ของบุคลากรในการนิเทศงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัยพูน อาสนพาณิชย์ (2536) ที่พบว่า ปัญหาที่พบในการดำเนินงานนิเทศคือ ไม่ได้รับความร่วมมือจาก ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูมีคาบสอนจำนวนมาก มีเวลาว่างไม่ตรงกัน ไม่เห็นความ สำคัญของการนิเทศ หรืออาจเป็นเพราะผู้นิเทศขาดการยอมรับจากผู้รับการนิเทศ ซึ่งสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ อร่ามศรี แยมคลี่ (2533) พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานนิเทศงานวิชาการ ภายในโรงเรียน คือ บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ นอกจากนี้ผลการวิจัยของ วิลาวัณย์ วัฒนพงษ์ (2525) พบว่า ปัญหาที่ประสบในงานวิชาการ คือ โรงเรียนจัดชั่วโมงสอนให้ครูมากเกินไป และผลการวิจัยของ ศศิธร เพลิมรอด (2536) พบว่า ปัญหาการดำเนินงานการนิเทศภายใน คือ คณะกรรมการนิเทศขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดการยอมรับจากผู้รับการนิเทศ

สำหรับการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ด้านการติดตามและประเมินผล ของโรงเรียนอาชีวศึกษาทั้ง 2 สังกัด พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อการนำผลการนิเทศมาใช้ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน และข้อความร่วมมือของบุคลากรในการประเมินผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน โดยโรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา มีปัญหามากกว่าโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีความห่วงใยในชื่อเสียงของโรงเรียน และต้องการรักษามาตรฐานของโรงเรียนไว้ นอกจากนี้ผู้บริหารมีอำนาจการสั่งการสูงสุด จึงมีความสนใจในการติดตามประเมินผล และนิเทศงานผู้ได้บังคับบัญชาของตนเองว่ามีการปฏิบัติงานได้สำเร็จมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อเป็นการประเมินผลผู้บังคับบัญชา และประเมินผลงาน เพื่อที่จะนำผลการประเมินนั้นมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เป็นที่น่าไว้วางใจของทางราชการ และผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานของตนเองเข้าศึกษาในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายในการดำเนินงานที่ชัดเจน และให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาให้มากขึ้น เพื่อให้มีการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง
2. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมกับทางชุมชน เมื่อชุมชนมีกิจกรรมอันจะส่งผลไปถึงการขอความร่วมมือ และให้การสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน เช่น การร่วมกันเดินขบวนต่อต้านยาเสพติด
3. โรงเรียนควรมีการสนับสนุนให้มีการร่วมมือกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการแก้ปัญหายาเสพติด โดยการสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียน และสถานที่ซื้อขายยาเสพติดของนักเรียน แล้วแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนใช้ยาเสพติด
4. โรงเรียนควรมีการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้ให้นักเรียนติดยาเสพติด เพื่อที่จะนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น
5. ผู้บริหาร และคณะครูผู้มีส่วนการ หรือมีอาวุโสในโรงเรียนควรมีการนิเทศการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนเป็นประจำ และให้กำลังใจแก่ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด เพื่อให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานและสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่บุคลากร
6. ผู้บริหารควรมีการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนร่วมกับคณะครูผู้อาวุโส หรือครูผู้มีส่วนการอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะนำผลการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น
7. โรงเรียนควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติดร่วมกับอาจารย์เวร เพื่อป้องกันการมั่วสุมเสพยาเสพติดของนักเรียน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน หรือชมรมต่อต้านยาเสพติด และครูควรมีการำห้องน้ำ ห้องส้วมร่วมกับนักเรียนเป็นครั้งคราว เพื่อที่จะได้ทราบพฤติกรรมของนักเรียน
8. ครูผู้รับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติดควรเก็บรวบรวม บันทึกข้อมูล สถิติเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของนักเรียนและการประเมินผลการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลนั้นมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด

9. โรงเรียนควรส่งครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน เพื่อที่จะได้นำความรู้ที่ได้รับมาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นการพัฒนาคุณภาพของครูผู้รับผิดชอบงานด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และควรที่จะให้ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบด้านอื่นให้น้อยลง ทั้งนี้เพื่อให้ได้มีเวลาเพียงพอที่จะทำงานด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

10. โรงเรียนควรส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศภายใน หรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การประเมินผล การวางแผน และการจัดกิจกรรมการนิเทศในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด เพื่อให้บุคลากรนำความรู้ที่ได้มาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

11. โรงเรียนควรส่งครูแนะแนว และครูอนามัยโรงเรียนเข้ารับการอบรมในการแนะแนวและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาการใช้ยาเสพติดโดยตรง เพื่อให้ได้รับความรู้มาใช้ประโยชน์ในการทำงาน

12. การจัดดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ควรจัดทำเป็นไปในรูปของโครงการเพื่อที่จะเป็นการทำงานที่มีรูปแบบ สอดคล้องการดำเนินงาน และของงบประมาณจากทางโรงเรียน

13. ควรมีการอบรมครูประจำการ โดยเน้นการเสริมสร้างบุคลิกภาพ และความเป็นครู เพื่อสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้นักเรียนหันมาขอคำปรึกษาจากครูอาจารย์ แทนที่จะไปปรึกษาคนแนะนำจากเพื่อน

14. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันยาเสพติด ซึ่งอาจจะทำได้โดย การจัดให้มีการแข่งขันกีฬา การจัดให้มีชมรมต่อต้านยาเสพติดให้ครบทุกโรงเรียน

15. โรงเรียนควรมีการช่วยเหลือนักเรียนที่ติดยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะติดตามและทราบความก้าวหน้าในการบำบัดรักษา เมื่อนักเรียนหายจากการติดยาเสพติดแล้วจะได้คอยสอดส่องดูแลเพื่อไม่ให้นักเรียนหันกลับไปใช้ยาเสพติดอีก

16. โรงเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการป้องกันยาเสพติดภายในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ และเห็นคุณค่าของทางเลือกอื่น ๆ สามารถที่จะป้องกันตนเองไม่ให้ใช้ยาเสพติด เช่น การจัดค่ายเยาวชน การเล่นดนตรี การจัดตั้งชมรม การฝึกอาชีพเพื่อส่งเสริมรายได้

17. โรงเรียนควรมีการจัดทำแผนพับ เอกสาร หรือขอจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีการจัดทำเอกสาร หรือแผนพับ แจกให้แก่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อให้มีความรู้เรื่องยาเสพติด และการป้องกัน และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปป้องกันตนเองและบุตรหลานไม่ให้ติดยาเสพติดได้

ข้อเสนอแนะในการทาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้กับโรงเรียนอาชีวศึกษาทั่วประเทศ เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนของครูผู้รับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติด ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของครูผู้รับผิดชอบงานด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. งานการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้นำตัวแปรที่เกี่ยวกับขนาดของโรงเรียน และประเภทวิชาที่เปิดสอนมาใช้ในการอธิบายสภาพ และปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้ที่สนใจจะทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จึงควรนำตัวแปรนี้ไปใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป เพื่อทดสอบดูว่า ตัวแปรเกี่ยวกับขนาดของโรงเรียน และประเภทวิชาที่เปิดสอน จะมีผลประการใดต่อการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา
4. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องของการดูแลเด็กนักเรียนทั้งที่บ้าน และทางโรงเรียนที่ป้องกันไม่ให้เด็กนักเรียนเข้ายาเสพติด
5. ควรมีการใช้เครื่องมือในการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต หรือกรณีศึกษา เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น